Flór Lászlóné

KÉZIKÖNYV

a Dőlt írásos munkafüzet
2–3. osztály használatához

Celldömölk, 2006

Bírálta
KUTINÉ SAHIN-TÓTH KATALIN

AP–020233

ISBN 963 465 011 2

A kiadó a kiadói jogot fenntartja.
A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű,
sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

Kiadja az APÁCZAI KIADÓ Kft.
9500 Celldömölk, Széchenyi utca 18.
Telefon: 95/525-000; fax: 95/525-014
E-mail: apaczaikiado@apaczai.hu
Internet: www.apaczai.hu
Felelős kiadó: Esztergályos Jenő ügyvezető igazgató

Terjedelem: 3,09 A/5 ív

Nyomdai előkészítés
Széll Ildikó

2. OSZTÁLY

A kerettanterv íráskészségre vonatkozó fejlesztési követelménye

„A kézírás megtanításával alapozzuk meg a tanulók írásbeli nyelvhasználatát. A betűformák, -kapcsolások elsajátításán keresztül vezet az út az írás automatizálásáig. Ezek kivitelezésekor olyan írástempóra kell szert tenniük a tanulóknak, amely alkalmas az írás eszközi használatára. Az íráskép tetszetős külalakjának érdekében kívánjuk meg a gazdaságos és esztétikus szövegelrendezést, a szabályhoz közel álló betűtípus használatát, amely nem zárja ki az egyéni vonzásokat. El kell érniük a tanulóknak a betűtévesztés, -csere, -kihagyás nélküli írást, a tanult helyesírási szabályok megtartását. Ezt segíti a képi közlés (vizuális információk) szerepének vizsgálata, szövegtagoltság, tipográfiai eszközök, ábrák, jelek figyelembevétele a szöveg jelentésének megértésében."

Az írástanítás helye az anyanyelvi nevelésben

Az anyanyelvi nevelés nem más, mint személyiségformálás az anyanyelv eszközeivel. Ennek pedig feltétele, hogy a tanulók birtokolják mindkét nyelvhasználati szintet.

Az iskolaérett gyermekek a beszélt nyelv használatára képesek az iskolába kerüléskor is, ennek további fejlesztése a feladatunk.

Az írott nyelv használatát az iskolában kezdjük el tanítani.

Az írott nyelv használatának, elsajátíttatásának két fő tevékenységi területe ismert: az olvasás és az írás.

Ezek tulajdonképpen a beszéd továbbfejlesztett formái.

Amíg az olvasás befogadási folyamat, addig az írás egy konstruktív tevékenység. Olvasás során különböző nyelvi egységek dekorálására kerül sor, azaz a beszédhangot jelölő betűk, betűsorok beszédhangokká alakítása és jelentésük megértése történik. Az írás ennek a folyamatnak az ellentéte, tulajdonképpen kódolási folyamat, amelyben a grafikus jelek (betűk) rendszerét újabb gondolatok kifejezésére használjuk.

Az írás helyét az anyanyelvi nevelés rendszerében úgy határozhatjuk meg, hogy elsődleges feladata a továbbfejlesztett beszéd egy újabb formájának elsajátíttatása a tanulókkal, s ezáltal a gondolatközlés és kifejezés újabb eszközének birtokba vétetése.

Legáltalánosabban megfogalmazva az írás a gondolatrögzítés és a közlés egyik eszközeként használt jelek rendszere. A grafikus jeleken itt a betűket, ill. írásjeleket kell értenünk.

A 2. osztályban az írástanítás feladata, hogy az írás folyamatosságát biztosítva megalapozzuk a tetszetős, olvasható, lendületes íráskészség kialakulását, eljuttatva a tanulókat az írás eszközszinten való alkalmazásához.

A kézírás jelentőségéről nem szabad lemondanunk a gépi adatrögzítés térhódításakor sem, hiszen a kézírás állandó jelenléte és közvetlensége miatt semmi mással nem pótolható.

Az iskolában sok az írásbeli munka, de kevés az idő az írásbeli munkák tetszetős, olvasható kivitelezésére. Tehát az írástempó fokozására buzdítjuk tanulóinkat.

A leggyorsabb tempó pedig a jobbra döntött írásban érhető el.

Az alsó tagozaton tanító tanítókra hárul a felelősség abban, hogy a későbbi években kínlódást jelent-e a kézírás vagy észrevétlenül válik a kommunikáció egyik természetes eszközévé. Az eszközként használt íráshoz olyan írásmozgást kell kialakítani, amely a tempógyorsítás időszakában sem válik kuszává, nehezen olvashatóvá. A kuszaságot, az összerendezettség csökkenését az kerülheti el, akinek az írásában megfelelő ritmus van, azaz a jó írásmozgás jellegzetesen lüktet.

Az enyhén jobbra dőlő írással fáradságmentes, gyors és jól olvasható írást lehet kialakítani, amely a tempógyorsítás időszakában is biztosítja az írás rendezettségét és olvashatóságát, magában hordozza az írás eszközzé válásának feltételeit, az automatizálódás és az egyéni fejleszthetőség lehetőségét.

Írás – íráshasználat

Cél

– A szabályos betűtanítás és kapcsolás továbbfejlesztése

– Az összerendezett írásmozgás továbbfejlesztése
– A lendületes írás alakítása
– A írás eszközjellegű használatának kialakítása

Követelmény
– Szabályos betűalakítás és -kapcsolás
– Rendezett, tiszta, olvasható íráskép
– Az írásmunka gazdaságos és esztétikus elhelyezése, az elválasztás helyes alkalmazása
– Hibátlan másolás 2-3 percig
– Rövid mondatok írása tollbamondással és emlékezetből írással betűkihagyás, betűcsere nélkül

Tartalom
– Az írástechnika folyamatos fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással
– Az írásmunka gazdaságos és esztétikus elhelyezésének megtanítása
– Az önellenőrzés és a hibajavítás szokásának továbbfejlesztése, gyakorlása
– Az írástartalmi tevékenységek (néma olvasás, ellenőrzés, nyelvtan) fokozatos összekapcsolása

Értékelés *(a folyamatos megfigyelés szempontjai)*

Tartalmi elemek:	Formai elemek:
– betűméret	– az írás tisztasága
– betűkihagyás	– sorkihasználás
– betűbetoldás	– szóköz
– betűtévesztés	– vonalhatárok
– betűcsere	– azonos betűnagyság
– újrakezdés	– helyes betűalakítás
– az ékezetek szabályos kitétele	– helyes betűkapcsolás
	– lendületesség
– a mondatvégi írásjelek kitétele	– azonos dőlésszög

Az optimális írássebesség (haladja meg az állóbetűs írását, ami) 12-18 betű/perc.

Az íráshasználat módjai

1. másolás
2. tollbamondás
3. írás emlékezetből

Használatuk nem jelenthet merev határokat az óra folyamán, helyes, ha az órákat változatossá tesszük használatukkal, ügyelve a fokozatosság elvének betartására. Figyelnünk kell arra, hogy az órán gyakorlásra szánt írástechnikai elemek kellő mennyiségen szerepeljenek az írásra szánt szövegben! Emellett nagyon fontos, hogy integrált anyanyelvi órát tartsunk, a választott szó- és szöveganyag tartalmi szempontból kapcsolódjon az olvasás és nyelvtan anyagához.

1. Másolás

a) írott betűről – nyomtatott betűre

b) feladat nélkül – feladattal
– válogató
– csoportosító
– kiegészítő
– párosító
– átalakító

c) előírás után – előírás nélkül
1. aláírás folytatás könyvből — táblaról írásvetítőről
2. időre

d) tartalma: szó – szószerkezet – mondat – kapcsolódó mondatok – szövegrész – vers

A másolás feltétele
– technikák ismerte
– belső hallás
– az öndiktálás képessége
– összehasonlítás képessége
– feladattudat

A másolás menete
– néma olvasás
– hangos olvasás
– értelmezés
– az adott probléma kiemelése
  az írástechnika – tipikus
  a helyesírás – egyéni önálló munka
– önellenőrzés
– javítás
– önértékelés

2. Tollbamondás

előkészítés után – előkészítés nélkül

- látási-hallási (csak 4. osztálytól)
- látási
- hallási

Tartalma

- kapcsolódó mondatok
- szövegrész
- vers

Feltétele

- technika
- differenciált fonémahallás
- szilárd asszociációk: hang – betű + írásmozgás
- kialakult automatizmusok
- jó helyesírás

Menete

- olvassa – felolvassa – meghallgatja
- értelmezés
- elemzés – kiemelés
- írástechnika
- helyesírás
- diktálás – írás
  - szavanként
  - szószerkezetenként
  - összetartozó részenként
  - mondatonként
- önellenőrzés
  - összehasonlítás segítséggel
  - önállóan
- javítás
- önértékelés

3. Írás emlékezetből

felidézés után – önálló alkotás

Tartalma

szó – szószerkezet – mondat – szövegrész – vers

Feltétele

- technika
- algoritmus
- emlékezet
  - gyorsaság
  - pontosság
- figyelemmegosztás
- önfegyelem, akarat, kitartás

Menete

- megfigyelés
- olvasás
- elemzés – figyelemfelhívás
- bevésés
- öndiktálás
- önellenőrzés
- javítás
- értékelés

Ellenőrzés, értékelés, javítás

Minden produktumot írástechnikai, helyesírási, tartalmi szempontból ellenőrizni és értékelni kell. (Az értékelés szempontjait lsd. az *Írás – Íráshasználat* pontban.)

Mindig kövesse az ellenőrzést, értékelést javítás, hiszen az elemzésnek csak akkor van gyakorlati értéke, ha a javítás és a hibák kiküszöbölését szolgáló gyakorlás követi ezt a munkát. Az általános hibák mellett az egyéni hibák kiküszöbölésére is időt kell fordítani, ez pedig differenciált foglalkoztatás keretében valósítható meg.

Írástempó

A tempófejlesztésnek korlátai vannak. Nem lehet cél nélküli és nem mehet a minőség, vagyis az olvashatóság rovására.

Az írástempó fokozásának eszköz- és feladattípusai

- szófejlesztés, mondatfejlesztés
- azonos „szöveg” írása
  - egyre rövidebb idő alatt
  - adott idő alatt
  - adott idő – növekvő mennyiség
  - növekvő diktálási tempó

A 2. osztályos *Dőlt írásos munkafüzetről*

2. osztályban az írás – íráshasználat fejlesztésére kb. 60 órát biztosít a tanterv, az I. félévben heti 2, míg a II. félévben heti 1 órát. A munkafüzetben egy-egy órára egy oldalnyi feladat található. Az első félévi anyagban a betűk alakítására, kapcsolására, ja-

vítására és az írástechnika fejlesztésére alkalmas feladatok találhatók. Az írástechnika fejlesztése mellett az íráshasználati módok, a másolás, a tollbamondás, az emlékezetből való írás a helyesírási készség fejlesztését szolgálják.

Az év eleji felmérést a gyakorlás előzi meg, erre 4-5 óra fordítható, majd a kisbetűk írása, kapcsolása következik. A kisbetűk írásának gyakorlása az íráselemekből való alakíthatóság szerint történik, a nagybetűké pedig a kapcsolási lehetőségek csoportosítása alapján.

TANMENETJAVASLAT

Írás – íráshasználat
Évi óraszám körülbelül 60
Heti óraszám I. félévben 2
II. félévben 1
Rövidítések DÍMF: Dőlt írásos munkafüzet
OK: Hétszínvarázs olvasókönyv

Óra-szám	*Tananyag*	*Eszköz, megjegyzés*
1.	A kisbetűk ismétlése, alakításuk, kapcsolásuk.	DÍMF 3. o.
2.	A nagybetűk alakítása, kapcsolása.	DÍMF 4. o.
3.	Betűk alakítása, kapcsolása. (szavak válogató másolása, a mondat tagolása)	DÍMF 5. o.
4.	Betűk alakítása, kapcsolása. (szóalkotás betűkből, szótagokból, másolás nyomtatott szövegről, tollbamondás)	DÍMF 6. o.
5.	Tanév eleji felmérés.	DÍMF 7. o.
6.	Alsó hajlításból alakítható betűk írása, kapcsolása. *i, í, u, ú, ü, ű, t* (másolás írottról, nyomtatottról, válogatás; írás emlékezetből kép segítségével)	DÍMF 8. o., OK
7.	Felső hajlításból és felső-alsó hajlításból alakítható betűk írása, kapcsolása. *m, n, p* (másolás írottról, nyomtatottról, válogató másolás, írás emlékezetből, tollbamondás)	DÍMF 9. o., OK
8.	Kanyarításból alakítható betűk írása és kapcsolása. *c, o, ó, ö, ő* (másolás írottról, nyomtatottról, szóalkotás, önálló mondatírás, tollbamondás)	DÍMF 10. o.
9.	Kanyarításból és alsó hajlításból alakítható betűk írása, kapcsolása. *a, á, d* (másolás írottról, nyomtatottról; válogató másolás, betűpótlás, szókeresés, tollbamondás)	DÍMF 11. o.

10. Az *r, v, w* betűk írása, kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról, hibajavítás, szabályjáték, önálló mondatalkotás)	DÍMF 12. o.
11. Felsőhurokból alakítható betűk írása, kapcsolása. *e, é, l, b* (másolás írottról, válogató másolás nyomtatottról, önálló szó- és mondatírás)	DÍMF 13. o.
12. Felsőhurokból alakítható betűk írása, kapcsolása. *f, h, k* (másolás írottról, nyomtatottról, önálló szó- és mondatírás)	DÍMF 14. o., betűrend
13. Alsóhurokból alakítható betűk írása, kapcsolása. *j, y, ly* (másolás írottról, nyomtatottról, csoportosítás, önálló mondatírás)	DÍMF 15. o. *j – ly-s* szavak
14. Kanyarítás és alsóhurok kapcsolásából alakítható betűk írása, kapcsolása. *g, gy, ny, ty* (másolás írottról, nyomtatottról, tempófejlesztés szóbővítéssel, tollbamondás)	DÍMF 16. o. szótagolás hosszú kétjegyű msh.
15. Az *s, cs* betűk írása, kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról)	DÍMF 17. o. szótagolás hosszú kétjegyű msh. betűrend
16. A *z, zs, sz* betűk írása, kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról, önálló szó- és mondatírás, tollbamondás)	DÍMF 18. o., OK
17. Az *x, y, dz, dzs, q* betűk alakítása, kapcsolása. (másolás írottról, mondatkiegészítés, írás emlékezetből)	DÍMF 19. o. szótagolás – *dz, dzs, x,* a szó belsejében
18. Felmérés az írott kisbetűk alakításából, kapcsolásából. (másolás írottról, válogató másolás, önálló mondatalkotás, tollbamondás)	DÍMF 20. o. ellentétes jelentésű szavak *j, ly* a szavakban betűrend
19. Nagybetűk írása. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk I. A *C, Cs, E, É* betűk írása, kapcsolása. (csoportosítás: másolás írottról, nyomtatottról, kiegészítés: mondatkezdés, tollbamondás)	DÍMF 21. o. a városok nevét nagy kezdőbetűvel írjuk mondatkezdés
20. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk II. A *G, Gy, J* betűk írása, kapcsolása. (másolás írottról, válogatás nyomtatottról, tempófejlesztés mondatbővítéssel)	DÍMF 22. o., OK betűrend tempófejlesztés címekben csak a kezdőbetű nagy
21. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk III. A *K, L, Ly* betűk írása és kapcsolása. (másolás írottról, csoportosítás és kiegészítés nyomtatottról, válogató másolás nyomtatottról)	DÍMF 23. o., OK a személynevek nagy kezdőbetűje címek írása

22. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk írása IV. Az *M, R* betűk írása, kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról)	DÍMF 24. oldal, OK címek és személynevek írása, betűrend
23. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk írása V. Az *U, Ú, Ü, Ű* betűk írása, kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról, tollbamondás)	DÍMF 25. o.
24. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk írása VI. Az *X, Y, Z, Zs* betűk írása és kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról, kiegészítés, csoportosítás)	DÍMF 26. o.
25. Folyamatos kapcsolást nem biztosító nagybetűk írása I. A *B, D, Dz, Dzs* betűk írása, kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról, kiegészítés, tollbamondás)	DÍMF 27. o. földrajzi nevek nagy kezdőbetűvel, betűrend
26. Folyamatos kapcsolást nem biztosító nagybetűk írása II. Az *I, Í, O, Ó, Ö, Ő* betűk írása és kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról, nevek csoportosítása, kiegészítés, tollbamondás)	DÍMF 28. o.
27. Folyamatos kapcsolást nem biztosító nagybetűk írása III. Az *N, Ny, P, S, Sz* betűk írása és kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról, önálló névírás, tempófejlesztés: másolás időre)	DÍMF 29. o. betűrend, tempófejlesztés
28. Folyamatos kapcsolást nem biztosító nagybetűk írása IV. A *T, Ty, V, W* betűk írása és kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról, tollbamondás)	DÍMF 30. o. tempófejlesztés
29. A kapcsolást kis alsóhajlítás biztosítja I. Az *A, Á, H* betűk írása és kapcsolása. (másolás írottról, nyomtatottról, válogató másolás, tempófejlesztés ugyanazon szöveg másolásával, tollbamondás)	DÍMF 31. o. címek írása tempófejlesztés
30. A kapcsolást kis alsóhajlítás biztosítja II. Az *F, Q* betűk írása, kapcsolása. (másolás, csoportosítás, önálló mondat-, ill. rejtvényalkotás)	DÍMF 32. o. betűrend
31. Felmérés a nagybetűk írásából és kapcsolásából.	DÍMF 33. o.
32. A felmérés értékelése. A típushibák javítása.	füzet
33. A lendületes írás fejlesztése.	DÍMF 34. o.
34. Az íráshasználat fejlesztése. Mondatalkotások.	DÍMF 35. o.
35. Az íráshasználat fejlesztése ellentétes jelentésű szavak írásával, mondatkiegészítéssel.	DÍMF 36. o.
36. A lendületes írás fejlesztése válogató másolással és tollbamondással.	DÍMF 37. o., OK

37. Mondatkiegészítés kérdőszavak alapján. Másolás nyomtatottról. Írás emlékezetből.	DÍMF 38. o., OK
38. Az írástempó fokozása másolással.	DÍMF 39. o., füzet
39. Szógyűjtés, mondatalkotás a gyűjtött szavakkal.	DÍMF 40. o., OK
40. Az írástempó fokozása a szavak toldalékolásával és a toldalékolt szavak mondatba helyezésével.	DÍMF 41. o., OK
41. Az írástempó fejlesztése másolással. Szavak toldalékolása. Mondatkiegészítés kérdőszavak alapján.	DÍMF 42. o., OK, füzet
42. Válogató másolás. Mondatalkotási gyakorlatok.	DÍMF 43. o.
43. Az –ll-re végződő igék helyesírása felszólító módban. Hibajavítás. A tanult helyesírási szabályok alkalmazása.	DÍMF 44. o., OK
44. Az –n végű igék helyesírása felszólító módban. Mondatalkotás a szavakkal. Írás emlékezetből.	DÍMF 45. o., OK
45. A –gy végű igék helyesírása felszólító módban. Mondatkiegészítés. Tempófejlesztés.	DÍMF 46. o., OK
46. Szabályjáték helyesírási szabály alkalmazásával. Mondatalkotás.	DÍMF 47. o.
47. Nevek és becenevek írása. Mondatalkotás. Tollbamondás.	DÍMF 48. o.
48. Földrajzi nevek írása. Mondatalkotás. Tollbamondás.	DÍMF 49. o.
49. Írás emlékezetből – a vers formai jegyeinek betartása. Tempófejlesztés.	DÍMF 50. o., OK
50. Kérdésekre válaszadás írásban. Tempófejlesztés.	DÍMF 51. o., OK
51. Kérdő mondatok másolása. Írás emlékezetből.	DÍMF 52. o., OK
52. Az írástempó fokozása másolással. Önálló mondatalkotás. Tollbamondás.	DÍMF 53. o., OK, füzet
53. Megkezdett mondatok befejezése, a mondatvégi írásjelek helyes alkalmazása. Mondatátalakítások.	DÍMF 54. o., OK
54. Szavak toldalékolása megkezdett szabály alapján. Szógyűjtés. Az írástempó fokozása.	DÍMF 55. o., OK, füzet
55. Felszólító mondatok helyesírása. Szavak toldalékolása szabály alapján. Mondatalkotás toldalékolt szavakkal. Tollbamondás.	DÍMF 56. o., OK
56–60. A lendületes, eszközszintű írás kialakítása önálló gondolatok megfogalmazásával és leírásával. Tollbamondás.	DÍMF 57–60. o., OK

Javaslatok az óravezetéshez

1. óra

Az óra anyaga a kisbetűk ismétlése, alakításuk, kapcsolásuk megbeszélése.

A fejlesztendő jártasságok, készségek
Az emlékezet fejlesztése, az analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése.

Az óra célja a kisbetűk alakításának, kapcsolásának megfigyeltetése.

Az óra leírása
1. Kezdjük az órát izomlazító gyakorlattal!
2. A falitáblán látható kisbetűket aszerint vizsgáljuk meg, hogy milyen íráselemekből származtathatók. Jelöljük be a kezdő és befejező pontokat, majd a megbeszélés után másoljuk le a DÍMF 3. oldalának 1. feladatát! (A tanító folyamatosan ellenőriz, értékel, javít és javíttat.)
3. Az ábécé leírása után a gyerekek végezzenek önellenőrzést, értékeljék munkájukat, jelöljék a legszebben sikerült betűket kis piros ponttal! (Értékelési szempont: alakítás, kezdő- és befejező pont, dőlésszög.)
4. Kérdezzünk rá a 2. és 3. feladatban előírt betűk csoportosításának elvére, idézzük fel az időtartam jelöléséről tanultakat! Ezután töltsék ki a táblázatot! Önellenőrzés táblai összehasonlítással.
5. A 4. feladat szavainak elolvasása után mondatalkotás következzen, majd a kapcsolás megbeszélését és bemutatását kövesse a másolás! Önellenőrzés és önértékelés ezután a feladat után is szükséges.

A görcsösséget izom- és ujjtornával oldjuk, ahol erre szükség van.

6. óra

Az óra anyaga az alsóhajlításból alakítható betűk írása, kapcsolása.

A fejlesztendő jártasságok, készségek
A megfigyelő-, analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése, az önellenőrző és önértékelő képesség fejlesztése, a kommunikációs képesség fejlesztése.

Az óra célja *i, í, u, ú, ü, ű, t* betűk helyes alakítása és kapcsolása.

Az óra leírása
1. Végezzünk izomlazító gyakorlatokat!
2. Az *i, í, u, ú, ü, ű, t* betű a táblán helyesen és helytelenül alakítva. A hibák megbeszélése és javítása után a 8. oldal 1. feladatának megoldása.
3. Önálló munkával a 2. feladat elvégzése. Az önellenőrzést táblai összehasonlítással végeztessük! Önértékelés és javítás.
4. „Mit visz a kishajó?”
   – szógyűjtés
   – mondatalkotás
   – néhány szó leírása a táblára, kapcsolások megbeszélése
5. Differenciáltan a 3., illetve az 5. feladat. (Az ellenőrzés szempontjai: alakítás, kapcsolás, dőlésszög, ékezetek.)
6. A 4. és 6. feladat ismét lehet differenciált munka. Szükség esetén az óra menetébe iktassunk izomlazító gyakorlatokat.

14. óra

Az óra anyaga kanyarítás és alsóhurok kapcsolásából alakítható betűk írása és kapcsolása.

A fejlesztendő jártasságok, készségek
Az íráskészség fejlesztése tempófejlesztéssel, az emlékezet, a megfigyelőképesség fejlesztése, a kommunikációs képesség fejlesztése.

Az óra célja a *g, gy, ny, ty* betűk helyes alakítása a hosszú kétjegyű mássalhangzó helyes jelölése, elválasztása.

Az óra leírása
1. A *g, gy, ny, ty* betűk vizsgálata, közös íráselem felfedeztetése, helyes alakításának bemutatása.
2. Izomlazító gyakorlatok.
3. A 16. oldal 1. feladata.
4. Helyes kapcsolás bemutatása, a szavakkal mondatalkotás, majd a szavak másolása.
5. A 3. feladat szavaival mondatalkotás, a helyes alakítás és kapcsolás bemutatása, esetleg a szóbővítés folytatása.

6. A 4. feladatban a szótagolásról tanultak ismétlése, mondatalkotás, szómagyarázat, esetleg rokon értelmű szavak gyűjtése. A szavak leírása után önellenőrzés és önértékelés táblai összehasonlítással.
7. A tollbamondásra szánt szavakat és mondatot vetítsük ki, beszéljük meg az alakítási és kapcsolási módokat! Tisztázzuk a diktálás menetét! A gyengébben íróknak adjuk papíron a leírt szavakat és mondatot, ők rátekinthetnek még egyszer írás előtt. A többiek elől takarjuk el a diktálásra szánt szavakat, és csak előzetes megfigyelésükre támaszkodva írják le! Ellenőrzéskor színes krétával emeljük ki a megbeszélteket! Az önellenőrzés után következzék az önértékelés!

Az órán a gyerekek fáradtságát oldjuk tornával!

20. óra

Az óra anyaga folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk írása II.

Fejlesztendő jártasságok, készségek

Az íráskészség fejlesztése, a helyesírási képesség fejlesztése.

Az óra anyaga a *G, Gy, J* betűk helyes alakítása és használata.

Az óra leírása

1. Izomlazítás.
2. A *G, Gy, J* betűk méretének megbeszélése, kezdő- és befejező pontjának megbeszélése, helyesírási szempontú hasznosságának megbeszélése.
3. Betűk írása. Önértékeléssel a legszebben alakítottak kiválasztása, hogy mintául szolgáljon a nevek írásához.
4. Differenciáltan: a 22. oldal 2. és 3. feladata. Másolás után összehasonlítással önellenőrzés, önértékeléssel javítás.
5. Beszéljük meg, a nevek írásán kívül mikor van szükség a nagybetűkre (mondatkezdés, címek első szava – kivétel a címben a tulajdonnév)!
   Címírás az OK-ből.
6. Bővülő mondatok másolása nyomtatottról. Önellenőrzéshez írjuk le írottan, emeljük ki a kapcsolási pontokat, a betűk helyes alakítását!
7. Tollbamondás. A táblára vagy fóliára írottan leírt szövegen elolvasás után más-más színnel emeljük ki a helyesírási szempontból fontos dolgokat, a kapcsolási és alakítási (írástechnikai) problémát jelentő pontokat, majd takarjuk el a szöveget! Differenciált munkában adjunk lehetőséget a gyengébb képességűeknek a látó-halló tollbamondásra, míg a többieknek diktáljuk le a mondatot! Állapodjunk meg a diktálás módjában! (Célszerű tagmondatonként.) Mielőtt összehasonlítással ellenőrzik a gyerekek a munkát, újra olvassuk fel (tagoltan, helyesen artikulálva)! Önellenőrzés összehasonlítással, különös tekintettel a kiemelt pontokra.

Javaslatok megoldásokra, tollbamondások

5. oldal
tollbamondás: dió, mogyoró, szőlő, dinnye
Az édesbélű mogyoró a mókusok kedvence.

6. oldal
1. feladat: jó, játék, nyár, iskola, béka, éj, tábla, béke, tél, kő, sárkány
2. feladat: iskola, füzet, kréta, tábla, táska, iskolatáska, ceruza
tollbamondás: Kezdődik az iskola. Szépen fogok írni.

7. oldal
tollbamondás: óra, betű, könyv, toll
Itt az ősz. Ősszel a levelek megsárgulnak, lehullanak.

9. oldal
tollbamondás: nap, mama, néni, lámpa. A lampion gyakran gömb alakú lámpa.

10. oldal
3. feladat: vödör, címer, ostor, cinke, csikó
tollbamondás: olló, holló, ernyő, eső
Ha esik az eső, kinyitjuk az esernyőnket.

11. oldal
5. feladat: gőz, őz, alap, kalap, kalapács
tollbamondás: ács, szakács, takács, kovács
Aki tanul, halad, aki lusta, marad.

16. oldal
tollbamondás: gyűrű, kártya, kagyló, könyv
Az igazgyöngy gyöngykagylóban képződik.
17. oldal
3. feladat: macska, kecske, fecske, csikó, csibe, csiga, kacsa, harcsa
18. oldal
tollbamondás: rizs, rizzsel, rozs, rozzsal, asszony, messze, vissza
19. oldal
3. feladat: bo-dza, e-dzés, fin-dzsa, ben-dzsó, lán-dzsa, ta-xi, ex-port
4. feladat: A xilofon népi ütőhangszer. A csésze, bögre régies neve a findzsa. A maharadzsa indiai uralkodó, fejedelem. A mohamedán templom neve dzsámi.
20. oldal
4. feladat: gólyahír, jázmin, zsálya, ibolya, hajnalka, nefelejcs
tollbamondás: A virág a növény egyik része. Legtöbbször színes és illatos.
21. oldal
tollbamondás: Eszter Csongorral Egerben járt.
22. oldal
tollbamondás: Gyorsan megtanulta Jancsi, aki dolgozni nem szeret, nem érdemel kenyeret.
25. oldal
tollbamondás: Ükszüleink nagyszüleink nagyszülei. Új év kezdődik január elsején.
26. oldal
tollbamondás: Ybl Miklós híres építész volt. Xilofont vásárolt Xavér.
27. oldal
tollbamondás: Hazánk legnagyobb folyója a Duna. Legnagyobb tavunk a Balaton.
28. oldal
tollbamondás: Ősszel sok eső esett. Ottó ernyőt vitt magával.
30. oldal
tollbamondás: Télen gyakran hull a hó. Vannak éhező állatok. Tegyél ki nekik eleséget!
31. oldal
tollbamondás: Holnap megtanulom az Áll a ladik című verset.
32. oldal
5. feladat: Borcsa, Adél, Vera, Álmos, Lipót, Ottó
6. feladat: Tibor, Rita, Laci, Csaba, Mari
33. oldal
tollbamondás: Fekete István szerette az állatokat. Írt róluk regényeket is. Olvastad már a Kele című regényét?
35. oldal
tollbamondás: Tél derekán csupa fehér minden. Farkasordító hideg van.
37. oldal
tollbamondás: Én jónak tartom, hogy mindenkinek van családja.
39. oldal
tollbamondás: Mindenhol jó, de legjobb otthon. Amilyen az apa, olyan a fia.
40. oldal
tollbamondás: Itt a farsang. Mindenki jókedvű. Anyukám farsangi fánkot süt. Dagad, illatozik a finom falat.
41. oldal
tollbamondás: Szegény embert az ág is húzza. Madarat tolláról, embert barátjáról. Az becsüli a pénzt, akinek a körme kopik érte. Tanult ember nem potyog az égből.
42. oldal
tollbamondás: Minden anyának szép a maga gyermeke.
44. oldal
tollbamondás: Tanulj, hogy boldogulj!
45. oldal
tollbamondás: Ne rohanj az úton! Várakozz a piros lámpánál!
47. oldal
tollbamondás: Liu otthon maradt. Tíz kis barátja segített a munkában.
48. oldal
tollbamondás: A jó barát drágább az aranynál. Madarat tolláról, embert barátjáról.

49. oldal

tollbamondás: A mi hazánk Magyarország. Fővárosa Budapest. Mi itt élünk, tanulunk, dolgozunk.

52. oldal

tollbamondás: Tavasszal ébred az erdő. A költöző madarak visszatérnek. Hogyan találják meg a régi fészküket? Kinyílnak a virágok.

53. oldal

tollbamondás: Festettél-e piros tojást?

56. oldal

tollbamondás: Közeledik a nyár. Várjuk a vakációt. Sokan fogunk nyaralni a Balatonnál. Ne menj a mély vízbe fürödni! Érezd jól magad! Viszontlátásra a harmadik osztályban!

60. oldal

felmérés 1.: Csillag fent a fellegekben, s vízzé válik tenyeredben. (hó)

felmérés 2.: A körjátékok nagyon érdekesek. A fiúk szívesen játszanak labdával. Te mit szeretsz legjobban játszani? Tartsd be a játékszabályokat!

3. OSZTÁLY

Írás – íráshasználat

Cél
- Az írásmozgások automatizálása
- Lendületes írás kialakítása
- Az egyéni, olvasható, esztétikus írás kialakulásának segítése
- Eszközszintű íráshasználat elérése
- Az önellenőrzés és a hibajavítás szokásainak kialakítása

Követelmény
- Rendezett, tiszta, olvasható íráskép
- Egyenletes szó- és mondatírás
- Írásmunka gazdaságos és esztétikus elhelyezése
- A folyamatos írásnak megfelelő írástempó
- Hibátlan másolás 3-4 percig
- Rövid mondatok, ill. tagmondatok írása tollbamondás után és emlékezetből
- Az ékezetek és mondatvégi írásjelek gondos jelölése

Tartalom
- Írástechnika fejlesztése (lendületesség fokozása, egyéni írásmód kialakulásának segítése)
- Írásmunka gazdaságos elhelyezésének tanítása
- Az írás és a tartalmi tevékenységek (néma olvasás ellenőrzése, nyelvtan, fogalmazás) összekapcsolása, a megosztott figyelem fokozatos alakítása, komplex feladatok megoldásával
- Önellenőrzés, hibajavítás szokásainak további fejlesztése

Értékelés *(a folyamatos megfigyelés szempontjai)*

Tartalmi elemek	Formai elemek
– betűméret	– az írás tisztasága
– betűkihagyás	– sorkihasználás
– betűbetoldás	– szóköz
– betűtévesztés	– vonalhatárok
– betűcsere	– azonos betűnagyság
– újrakezdés	– helyes betűkapcsolás
– ékezet szabályos kitétele	– lendületesség
– mondatvégi írásjelek kitétele	– azonos dőlésszög

Az optimális írástempó 20-30 betű/perc.

Az íráshasználat módjai ugyanazok, mint a 2. osztályban, de a szövegek tartalmi szempontból kapcsolódnak az olvasás és a nyelvtan anyagán kívül a környezetismeret és a fogalmazás anyagához is.

A 3. osztályos *Dőlt írásos munkafüzetről*

3. osztályban az írás – íráshasználat fejlesztésére a tanterv heti 1 órát ír elő. A munkafüzetben egy-egy órára általában egy oldalnyi anyag található, de vannak 2 oldalas feladatsorok is. Ez nem azt jelenti, hogy minden gyereknek minden feladatot meg kell oldania, hanem lehetőséget ad az egyéni differenciált fejlesztésre. A tanító válogathat a feladatok közül: betűalakítás, -kapcsolás, írástechnikai problémák, egyéni írástempó fejlesztése.

Az írástempó fokozásakor figyelni kell arra, hogy a rövidebb idő alatt írt írásmennyiség ne menjen a minőség, azaz a külalak rovására!

A 3. osztályos munkafüzet felépítésében megegyezik a 2. osztályos munkafüzet felépítésével.

A kisbetűk írásának, kapcsolásának gyakorlása az azonos íráselemekből származtatható betűk csoportosításával történik, hozzászoktatva a gyerekeket az új vonalrendszerben való tájékozódáshoz. Kezdetben a sorok elején található a 2. osztályos vonalazás, majd a köröcskék segítik az azonos betűnagyság megtartását, később – az egyéni igényeknek megfelelően – „a mankók” fokozatosan elhagyhatók.

A nagybetűk írásának gyakorlásakor a nagybetűkhöz való kapcsolás módjai határozzák meg a sorrendet. Először a folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűkkel kezdjük, majd a folyamatos kapcsolástól eltérő esetekkel folytatjuk, végül a kis alsó hajlítással kapcsolható betűcsoportokkal fejezzük be.

TANMENETJAVASLAT

Írás – íráshasználat
Évi óraszám körülbelül 37
Heti óraszám 1
Rövidítések: DÍMF: Dőlt írásos munkafüzet
OK: Hétszínvirág olvasókönyv
T: térkép
Ny-Hí: Nyelvtan és helyesírás munkáltató tankönyv
F: Fogalmazás munkafüzet

Óra-szám	*Tananyag*	*Eszköz, megjegyzés*
1.	Felmérés, másolás nyomtatottról, tollbamondás, önálló szógyűjtés, mondatolvasás (2. osztályos vonalazások).	DÍMF 3. oldal
2.	Ismerkedés az új vonalazású füzettel, kis írott ábécé másolása, szavak írása.	DÍMF 4. oldal
3.	A nagy írott ábécé elhelyezése az új vonalrendszerbe. Nevek írása, mondatírás.	DÍMF 5. oldal Anyanyelvi integráció: nyelvtan, helyesírás
4.	Alsó hajlításból kialakítható betűk írása, kapcsolása.	DÍMF 6–7. oldal OK 10. oldal Ny-Hí szóvégi *u, ú, ü, ű* F tartalmilag összefüggő mondatok írása
5.	Felső és felső-alsó hajlítással alakítható betűk írása, kapcsolása.	DÍMF 8–9. oldal OK 12. oldal Ny-Hí hosszú mássalhangzós szavak F tartalmilag összefüggő mondatok írása
6.	Kanyarításból származó betűk írása, kapcsolása.	DÍMF 10. oldal OK 17. oldal F tartalmilag összefüggő mondatok írása
7.	Alsó hurokból alakítható betűk írása, kapcsolása.	DÍMF 11. oldal Ny-Hí j – ly-s szavak F mondatalkotás
8.	Felső hurokból alakítható betűk írása, kapcsolása.	DÍMF 12. oldal OK 17. oldal Ny-Hí mondatvégi írásjelek pótlása

9. Alsó hurokból alakított betűk után felső hurokból alakított betűk kapcsolása.	DÍMF 13. oldal, OK Ny-Hí mondatvégi írásjelek pótlása F önálló mondatalkotás
10. Az *s* betű alakítása, kapcsolása.	DÍMF 14. oldal OK 63. oldal Ny-Hí szavak toldalékolása -val, -vel told. msh. után (hasonulás)
11. Kis alsó hurok után *-e, -é* betűk kapcsolása.	DÍMF 15. oldal Szókincsbővítés szómagyarázattal, szóláncok alkotásával Ny-Hí ellentétes jelentésű szavak
12. A *z* betű alakításának és kapcsolásának gyakorlása.	DÍMF 16. oldal Szókincsbővítés Ny-Hí mondatalkotás, szavak toldalékolása
13. A ritkán használt betűk *(dz, dzs, q, x, w, y)* írása, kapcsolása.	DÍMF 17. oldal, OK Ny-Hí szótagolás Szókincsbővítés szómagyarázattal
14. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk írása, kapcsolása I.	DÍMF 18. oldal OK 85. oldal NY-Hí személy- és földrajzi nevek helyesírása
15. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk írása, kapcsolása II.	DÍMF 19. oldal Térkép Ny-Hí mondatok, címek, személynevek helyesírása
16. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk írása, kapcsolása III.	DÍMF 20. oldal OK 143. oldal Térkép Ny-Hí tulajdonnevek helyesírása, mondatkezdés
17. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk írása, kapcsolása IV.	DÍMF 21. oldal, OK Térkép Ny-Hí földrajzi nevek helyesírása, mondatkezdés, betűrend
18. Folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk írása, kapcsolása V.	DÍMF 22. oldal OK 147. oldal Térkép

	Ny-Hí címek írása Tantárgyi koncentráció: környezetismeret
19. Folyamatos kapcsolást nem biztosító nagybetűk írása, kapcsolása I.	DÍMF 23. oldal Térkép Ny-Hí földrajzi nevek helyesírása, betűrend, kérdő mondatok írása
20. Folyamatos kapcsolást nem biztosító nagybetűk írása, kapcsolása II.	DÍMF 24. oldal OK Ny-Hí betűrend, címek írása F önálló szövegalkotás
21. Folyamatos kapcsolást nem biztosító nagybetűk írása, kapcsolása III.	DÍMF 25. oldal OK 111. oldal Ny-Hí mondatírás
22. Folyamatos kapcsolást nem biztosító nagybetűk írása, kapcsolása IV.	DÍMF 26–27. oldal Ny-Hí tulajdonnevek helyesírása F önálló szövegalkotás
23. Kis alsó hurokkal kapcsolható nagybetűk írása, kapcsolása.	DÍMF 28. oldal OK 122. oldal Történelmi személyiségekről szerzett ismeretek felelevenítése
24. A lendületes írás kialakítása a tavasz témakörhöz kapcsolódva.	DÍMF 29. oldal OK 27. oldal Ny-Hí igeidők
25. A lendületes írás kialakítása utánzáshoz kapcsolva.	DÍMF 30. oldal Ny-Hí betűrend, földrajzi nevek helyesírása, igeidők
26. A lendületes írás kialakítása március 15-höz kapcsolódva.	DÍMF 31. oldal OK 149. oldal F önálló szövegalkotás
27. Az írástempó fokozása a történelem témakörhöz kapcsolva.	DÍMF 32–33. oldal OK 123. oldal Ny-Hí igekötős igék helyesírása F önálló szövegalkotás
28. A lendületes írás kialakítása nemzeti jelképeinkhez kapcsolva.	DÍMF 34. oldal OK 140–141. oldal F önálló szövegalkotás
29. A lendületes írás kialakítása a húsvét témakörben.	DÍMF 35. oldal OK 150. oldal Ny-Hí tulajdonnevek helyesí-

	rása
30. A lendületes írás kialakítása anyák napjához kapcsolva.	DÍMF 36. oldal OK 151. oldal Ny-Hí melléknév F önálló szövegalkotás
31. A lendületes írás kialakítása *Barátunk, a természet* fejezethez kapcsolva.	DÍMF 37. oldal OK 38. oldal Ny-Hí szófajok felismerése
32. Lendületes írás kialakítása a víz körforgásához kapcsolva.	DÍMF 38. oldal OK 44. oldal Ny-Hí önálló szövegalkotás
33. Az írástempó fokozása Budapest nevezetességeivel kapcsolatban.	DÍMF 39. oldal OK 136. oldal Ny-Hí intézménynevek helyesírása, főnév–melléknév szókapcsolatok
34. Az írástempó fokozása. Téma: Pinocchió.	DÍMF 40. oldal OK 83. oldal Ny-Hí a melléknév fokozása F önálló szövegalkotás
35. Az írástempó fokozása. Téma: játékok.	DÍMF 41. oldal OK 154. oldal Ny-Hí igekötős igék, melléknevek, összetett szavak F önálló szövegalkotás
36. A lendületes írás kialakítása. Téma: *Végh György: Álom egy helikopterről.*	DÍMF 42. oldal OK 157. oldal Ny-Hí földrajzi nevek helyesírása, betűrend F önálló szövegalkotás
37. A lendületes írás kialakítása. Téma: nyaralás.	DÍMF 43. oldal Ny-Hí igeidők

F önálló szövegalkotás

Javaslatok az óravezetéshez

4. óra

Az óra anyaga az alsó hajlításból alakítható betűk írása és kapcsolása (*t, i, í, u, ú, ü, ű, v, x* betűk).

Fejlesztendő jártasságok, készségek

A megfigyelőképesség fejlesztése analizálással, szintetizálással; emlékezet, helyesírás fejlesztése megfigyeltetéssel; kommunikációs képesség fejlesztése beszéltetéssel, önálló szövegalkotással.

Az óra célja az írott kisbetűk helyes alakítása, elhelyezésük megfigyeltetése.

Az óra leírása

1. Kezdjük az órát izomlazítással! (Ezt az óra azon szakaszaiba is iktassuk be, amikor a fáradtság, a görcsösség jelei mutatkoznak!)
2. Az írott kisbetűket írjuk fel a táblára, és a gyerekek vegyék észre a bennük lévő hasonlóságokat! Beszéljük meg a vonalköz harmadolását, majd másolják le a DÍMF 6. oldal 1. feladatát. Értékeljék munkájukat, a kevésbé jól sikerült betűket próbálják meg újra alakítani (van hely). A betűkapcsolások bemutatása után a 2. feladatot készítsék el.
3. A 3. feladat szavait hangoztassák, idézzék fel a tanult szabályt, a kivételeket, néhány szóval alkossanak mondatot, majd pótolják a szóvégi betűket! Munkájuk ellenőrzéséhez használják a szójegyzéket! Az ellenőrzést felolvasással végeztessük!
4. Beszélgessünk Móra Ferenc *Három Matyi* című elbeszélésről, a padtársi viszonyról.

Differenciált feladatok:

A csoport DÍMF 6. oldal 4. feladat
B csoport DÍMF 7. oldal 7–8. feladat

Mindkét csoport munkájának ellenőrzése felolvasással.

A csoport DÍMF 6. oldal 5. feladat
B csoport DÍMF 7. oldal 9. feladat

Mindkét csoport munkájának ellenőrzése felolvasással.

5. Tollbamondás:

A csoport látó-halló
B csoport szószerkezetenként

Mindkét csoport összehasonlítással ellenőrizze munkáját alakítási, kapcsolási, majd helyesírási szempontból is. Szempontok például: az alsó hajlítás mérete, a kötővonalak szabályossága, dőlésszög egyenletessége, stb.

10. óra

Az óra anyaga az *s* betű helyes alakítása és kapcsolása.

Fejlesztendő jártasságok, készségek

A megfigyelő-, analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése; önellenőrző és önértékelő képesség fejlesztése; kommunikációs készség fejlesztése; helyesírás fejlesztése szavak toldalékolásával és másolással.

Az óra célja az *s* betű helyes alakítása és kapcsolása, elhelyezése a vonalközben, a betűnagyság megtartása egész sorban.

Az óra leírása

1. Kar- és kéztorna, izomlazítás zenére vagy mondókára.
2. Beszéljük meg az *s* betű helyes alakítását, (ezt nem íráselemből alakítjuk), nagyságát, kapcsolását, majd írják végig a gyerekek a DÍMF 14. oldal 1. feladatát! A 2. feladat írása előtt mutassuk be a helyes kapcsolást. A lendületvonal rövidségével vagy hosszúságával mutassunk rá az esztétikus íráshoz szükséges, az olvashatóságot biztosító, megfelelő nagyságú forma helyes alakítására, pl: só, mos, más. A másolást kövesse az összehasonlítással történő önértékelés!
3. A 3. feladat szabályának felfedeztetése után következhet mondatalkotás, amelynek során a mondatfajtákat is megfigyeltetjük. A feladat elvégzése után formai és tartalmi ellenőrzést is végeztessünk!
4. Az előbb alkalmazott szabály helyesírásának elmulasztása más értelmet ad a szónak, ezért értelmeztessük a felsorolt szavakat! Ezt követheti a mondatkiegészítés ellenőrzése után a másolás. A gyorsabban íróknak az 5. feladat differenciált munkára szánható.

5. A nyomtatott szövegben való keresgélés, majd a nyomtatottról való másolás a gyerekek analizáló, megfigyelőképességén túl a helyesírás fejlesztését is szolgálja. Ellenőrzéskor táblára vagy írásvetítőre írottan kerüljenek a szavak, hogy a helyes betűméretre is figyeljenek a gyerekek.
6. Mielőtt a 3 perces másolást elkezdenénk, célszerű elolvasni a bekezdést, bejelöltetni ceruzával az *s* betűket, a mondatkezdő nagybetűt, az időtartam jelölését, stb.

Önellenőrzéskor most is az írotthoz (vonalazott tábla vagy írásvetítő) hasonlítsák a gyerekek a munkájukat. A betűk megszámolására csak a javítás után kerüljön sor, hiszen nem biztos, hogy a legtöbb betűt leírt gyereké a legszebb munka.

17. óra

Az óra anyaga a folyamatos kapcsolást biztosító nagybetűk írása és kapcsolása *(R, M)*.

Fejlesztendő jártasságok, készségek

A helyesírás fejlesztése címek, földrajzi és személynevek írásával, valamint betűkiegészítéssel tájékozódási képesség fejlesztése térképhasználattal.

Az óra anyaga, célja az *M* és *R* betűk helyes alakítása.

Az óra leírása

1. Izomlazítás.
2. Írjunk fel helyesen és helytelenül alakított *M* és *R* betűket a táblára (méretben is legyen túl kicsi, túl nagy)! Választassuk ki a legszebbeket! Majd írják végig a DÍMF 21. oldal 1. feladatát.
3. Beszéljük meg, milyen esetekben van szükségünk a nagybetűk írására, hiszen ezen az órán a tulajnevek több fajtáját is íratjuk, és íratunk mondatokat is. A 2. feladatban a másolás után betűrendbe kell leírni a neveket! Tudatosítsuk a szabályt!

Ellenőrzéskor ne csak a jó betűrendbe állításért dicsérjük meg őket, figyeljünk a formai jegyekre is!

4. Versenyt is indíthatunk a címkereső feladattal, miután tisztáztuk a címek helyesírásának szabályát. Az ellenőrzés írottról való összehasonlítással történjen, különös figyelemmel kisérve a nagybetűk utáni kapcsolást!
5. A földrajzi nevek gyűjtését kapcsoljuk össze kis játékkal, pl.: Melyik folyóra gondolsz? A folyó a Kisalföld egyik folyója. A játék bemutatása után a gyerekek egymástól kérdezhetnek. Néhány perces játék után a 4. feladatba írják le ezeket a földrajzi neveket. Ellenőrzés, értékelés után tovább gyakorolhatjuk a lendületes írást a nevek betűrendbe állíttatásával.
6. A 6. és 7. feladatot differenciáltan adjuk a gyerekeknek. Motiváló hatású lehet, ha óra végén a legszebb munkát végző gyerek megmutathatja társainak a füzetét.

22. óra

Az óra anyaga a folyamatos kapcsolást nem biztosító nagybetűk írása és kapcsolása.

Fejlesztendő jártaságok, készségek

Az íráskészség fejlesztése; helyesírás fejlesztése; kommunikációs képesség fejlesztése.

Az óra célja a *T, V, W* betűk helyes alakítása és kapcsolása.

Az óra leírása

1. Izomlazítás.
2. Indukciós szöveggel indítsunk! Az írott szövegben a nagybetűs neveket hibásan, kisbetűvel írjuk. A hibajavítás után beszéljük meg a betűk helyes alakítását, a hozzájuk kapcsolódó lendületvonal nagyságát. A szöveg lehet pl.: tibi és vera weöres sándor verseskötetét kapta ajándékba. A javítás és megbeszélés után DÍMF 26. oldal 1. feladatát végeztessük el, majd a gyerekek saját munkájukban jelöljék be a legszebben alakított betűket. A példaként bejelölt betűmintával próbálják meg a 2. feladatot!
3. A 3. és 4. feladatban már nyomtatott betűkről kell másolniuk. A két feladatot külön-külön ellenőrizzük! Az 5. feladat differenciált munkának adható.
4. Az iniciálé rajzolása a képzeletet is fejleszti, változatossá teszi a monoton írásmunkát és az izmok görcsösségét is oldja.

5. A tollbamondásra szánt szöveget – tábláról vagy fóliáról – olvassuk fel! Emeljük ki a helyesírási problémát jelentő részeket! Differenciáltan *A csoportnak* látó-halló tagmondatonként, a *B csoportnak* adjuk kis lapon, így nekik látó-halló tollbamondással diktáljuk le a szöveget. Ellenőrzéshez, javításhoz felhasználható a táblai, illetve fóliás szöveg.
6. Gyűjtsünk mellékneveket Mátyás királlyal kapcsolatban, majd a *B csoport* írja le a szavakat (DÍMF 27. oldal 8. feladat), az *A csoport* mutassa be a királyt!

27. óra

Az óra anyaga az írástempó fokozása.

Fejlesztendő jártasságok, készségek:
A helyesírás fejlesztése igekötős igék írásával; íráskészség fejlesztése mondatpiramis írásával; kommunikációs képesség fejlesztése szövegalkotással.

Az óra célja a lendületes írás kialakítása.

Az óra leírása

1. Izomlazítás.
2. A témára való ráhangolást történelmi képek és időszalag megfeleltetésével tehetjük meg. (Kiemelten a *Mohácsi vereség, Holdfogyatkozás* c. olvasmányokhoz kapcsolódóan.) Helyszínek megkeresésével a térképen a tájékozódási képességet is fejleszthetjük.
3. A DÍMF 32. oldal 1. feladatát megbeszélés után írassuk le! Ellenőrzése felolvasással történhet.
4. A mondatbővítésekkel a lendületes írás kialakulását és az írástempó fokozását segítjük. Ellenőrzés felolvasással. Önértékelés formai és tartalmi szempontból, szóban több gyerek meghallgatásával.

TARTALOM

2. OSZTÁLY 3
A kerettanterv íráskészségre vonatkozó fejlesztési követelménye 3
Az írástanítás helye az anyanyelvi nevelésben 3
Írás – íráshasználat 3
Az íráshasználat módjai 4
Ellenőrzés, értékelés, javítás 5
Írástempó 5
A 2. osztályos *Dőlt írásos munkafüzetről* 5

TANMENETJAVASLAT 6
Javaslatok az óravezetéshez 10
Javaslatok megoldásokra, tollbamondások 11

3. OSZTÁLY 14
Írás – íráshasználat 14
A 3. osztályos *Dőlt írásos munkafüzetről* 14

TANMENETJAVASLAT 15
Javaslatok az óravezetéshez 19